

Stockholms
universitets
studentkår

Q&A

för RALV-representanter

Vad är RALV?

RALV står för "Rådet för arbetsmiljö och lika villkor". 2015 tog rektor beslut om att varje institution eller motsvarande ska ha ett lokalt RALV som hanterar lokala arbetsmiljöfrågor och frågor som rör jämlikhet och lika villkor.

Vid vissa institutioner kallas gruppen "arbetsmiljögruppen", "arbetsmiljökommittén", "arbetsmiljöutskottet" eller liknande.

Det finns även ett antal institutioner som delat upp ansvaret i två grupper, så att en grupp har hand om arbetsmiljöfrågor och en annan jämlikhetsfrågor.

Vad är syftet med RALV?

Syftet med RALV är att aktualisera, bereda och arbeta med frågor rörande fysisk och psykosocial arbetsmiljö samt lika villkorsfrågor. Genom RALV kan institutionen uppmärksamma brister vad gäller arbetsmiljön och hitta lösningar för att åtgärda dessa. RALV har också ett ansvar för att se till att arbetsmiljön på institutionen håller hög kvalitet och att alla kan ta del av undervisningen på lika villkor.

Vilka sitter i RALV?

Prefekten, som har huvudansvaret för arbetsmiljön vid institutionen, sitter vanligtvis med i RALV. Det gör också de anställdas skyddsombud, studerandeskyddsombuden och i många fall också jämlikhetsombuden. Ofta sitter också annan personal med på mötena, tex institutionens administrativa chef och andra personer som är involverade i arbetsmiljöarbetet på institutionen.

Vad gör RALV?

RALV är ett beredande organ, vilket innebär att det är ett forum där man diskuterar och förbereder beslut som sen tas av prefekt eller institutionsstyrelsen.

Ofta ansvarar RALV för att ta fram förslag på en arbetsmiljöplan. Det är ett dokument som beskriver hur institutionen ska jobba med arbetsmiljö och vilka mål och riktlinjer institutionen ska ha för att se till att arbetsmiljön är så bra som möjligt. I många fall tar RALV också fram förslag på andra dokument som på något sätt reglerar arbetsmiljö och lika villkorsarbetet. Det kan vara krisplaner, lika villkorsplaner, jämställdhetsplaner, handlingsplaner eller liknande. Efter att RALV kommit med förslag på dessa dokument tar Institutionsstyrelsen beslut om dem. RALV ansvarar också för att sedan följa upp och utvärdera dokumenten för att se till att institutionen följer dem och att målen man antagit uppnåts.

RALV tar ibland fram enkäter, exempelvis medarbetarenkäter om arbetsmiljö som går ut till alla anställda på institutionen. RALV utvärderar och sammanställer sedan resultatet i dessa för att kunna identifiera och lösa aktuella arbetsmiljöproblem. På mötena diskuteras även tillbud och arbetsolyckor och det görs risk- och säkerhetsbedömningar för olika typer av undervisning och examinationer, exempelvis laborationer. Överlag är RALV också ett diskussionsforum där det finns utrymme att ta upp och diskutera alla typer av arbetsmiljö- och lika villkorsfrågor. Gruppen kan också fungera som en remissinstans vid olika typer av beslut för att få in ett arbetsmiljö- och lika villkorsperspektiv.

Vad är ett studerandeskyddsombud?

Vid Stockholms universitet (SU) har studentråden och doktorandråden rätt att utse ett studiemiljöombud och ett jämlikhetsombud.

Studiemiljöombudet ska betraktas som studerandeskyddsombud och har i uppgift att företräda studenterna vid sin institution (sektion i vissa fall på naturvetenskapliga fakulteten) i frågor som rör studenternas fysiska och psykosociala arbetsmiljö.

Jämlikhetsombudet företräder studenterna i jämlikhets- och lika villkorsfrågor. Praxis är att både studiemiljöombudet och jämlikhetsombudet är representanter i sitt lokala RALV.

Vad är skillnaden på ett skyddsombud och ett studerandeskyddsombud?

Ett skyddsombud utses av fackförbunden och representerar de anställda vid institutionen. Ett studerandeskyddsombud utses av studenterna genom deras studentkår.

På Stockholms universitets studentkår (SUS) har de lokala student- och doktorandråden mandatet att utse studerandeskyddsombud. Skyddsombud har rätt att begära skyddstopp ifall de upplever allvarliga brister i arbetsmiljön, detta kan inte studerandeskyddsombud göra.

Skyddsombuden kan också diskutera frågor som är sekretessbelagda med sitt fackförbund då dessa har tystnadsplikt. Tystnadsplikten innefattar inte studentkårer och därför har inte studerandeskyddsombud samma möjligheter. I övrigt har studerandeskyddsombud i stort sett samma rättigheter och möjligheter som skyddsombud.

Vad är en skyddsron?

Skyddsombuden och studerandeskyddsombuden kallas vid jämna mellanrum till skyddsroner. Det innebär att man i grupp inspekterar institutionens olika lokaler och letar efter eventuella brister i den fysiska arbetsmiljön. Det kan handla om säkerhetstejp som sitter löst, eluttag som inte fungerar, rum som inte är städade, dålig ventilation, blockerade nödutgångar mm. Efter varje skyddsron sammanställs ett protokoll från skyddsronen där bristerna är noterade och där man föreslår förslag på åtgärder. Dessa protokoll diskuteras ofta på RALV-mötena och är ett bra sätt för dig som studerandeskyddsombud att få koll på vilka arbetsmiljöproblem som är vanliga på institutionen och vad som är bra att vara uppmärksam på. Därför är det bra om du läser igenom dessa när de skickas ut i handlingarna inför RALV-mötena. Det kan också vara bra att kort rapportera om det viktigaste anmärkningarna till ditt student- eller doktorandråd. Som studerandeskyddsombud har du också rätt att begära skyddsroner om du upplever att det behövs.

Vilka frågor lyfts i RALV?

I RALV lyfts alla frågor som har med arbetsmiljö och lika villkor att göra. Man kan dela upp frågorna i tre olika kategorier: fysisk arbetsmiljö, psykosocial arbetsmiljö och arbetsmiljöfrågor kopplade till organisation.

Vanliga frågor som diskuteras vad gäller fysisk arbetsmiljö är exempelvis ventilation, belysning, säkerhetsrisker, frågor kopplade till ergonomi, studieplatser mm.

Frågor som rör psykosocial arbetsmiljö kan vara stress, oro, arbetsplatskultur, kommunikation, möjlighet till delaktighet mm.

Arbetsmiljöfrågor kopplade till organisation är exempelvis hur strukturen på arbetsmiljöarbetet ser ut, antalet skyddsombud, tydligheten på instruktioner och förväntningar på studenterna, hur lätt det är att påverka sin arbetsmiljö och hur lätt det är att komma i kontakt med den ansvarige för arbetsmiljöarbetet eller sitt skyddsombud.

Vad innebär det att vara studerandeskyddsombud och studentrepresentant i RALV, vilka rättigheter och skyldigheter har jag?

Din roll som studerandeskyddsombud är att du ska företräda alla studenter inom skyddsområdet (oftast din institution) i frågor som rör arbetsmiljö, medan jämlikhetsombudet företräder studenterna i frågor om lika villkor. Det innebär i praktiken att du ska vara med i arbetsmiljö- och likavillkors arbetet och i dess planering och uppföljning. Det är du genom att vara representerad i ditt lokala RALV.

Som ny representant i RALV har du rätt till en introduktion där du blir introducerad för hur RALV fungerar och vilka begrepp och dokument som kan vara bra att ha koll på. Institutionen har ansvar för att du ska få din introduktion. Hör av dig till ordförande i ditt lokala RALV eller till kontaktpersonen för studentinflytande vid din institution om du inte blivit kallad till introduktion.

Som ordinarie ledamot i RALV har du rätt att få handlingar till mötena samtidigt som övriga ledamöter. Du har också yttranderätt, närvarorätt och rösträtt på mötena. Detta innebär också att du har rätt att yrka på ändringsförslag i olika dokument och att du har möjlighet att lämna in protokollsanteckningar. En protokollsanteckning lämnas vanligtvis in om du inte är nöjd med ett beslut och vill förklara hur du tycker ni borde ha beslutat. Är du mycket missnöjd med beslutet kan du reservera dig mot det. Detta är ett sätt att tydligt markera att du inte vill ta ansvar för utfallet av beslutet.

Du har rätt till arvodering för mötena du är på. Hur mycket pengar du får regleras i "Regler för studentinflytande". Är du doktorand får du inte monetär ersättning utan prolongering på din anställning. Hur mycket prolongering du får regleras i "Regler för utbildning och examination på forskarnivå".

Du som studerandeskyddsombud har rätt till insyn i arbetsmiljöarbetet och rätt till all information som behövs för uppdraget. Lärosätet har en skyldighet att informera dig om planerade förändringar som påverkar arbetsmiljön inom skyddsområdet och du har rätt att få ledigt från studierna om det krävs för att du ska kunna utföra ditt uppdrag.

Det kan också vara värt att känna till att du inte har något arbetsmiljöansvar. Du kan alltså inte hållas ansvarig för arbetsmiljöbrister vid din institution.

Dina skyldigheter som studentrepresentant är att du ska närvara på samtliga RALV-möten. Får du förhinder och inte kan delta på ett möte är det viktigt att du meddelar ordförande för RALV och din eventuella suppleant om detta i god tid. Det är också viktigt att du rapporterar till ditt studentråd eller doktorandråd om de frågor som har diskuterats i RALV. Likaså är det bra om du tar med dig input från studentrådet som de vill att du tar upp under RALV-mötena.

Varför är studenter representerade i RALV?

Studenter är representerade för att kunna förmedla studenternas åsikter och för att se till att studenternas röster blir hörda. Studiemiljö- och jämlikhetsombuden är också med i RALV för att kunna rapportera om viktig information till sitt studentråd för att de ska kunna bedriva ett effektivt studentinflytandearbete. Likaså är det viktigt med studentrepresentation i RALV för att det som diskuteras i studentrådet ska kunna tas upp i RALV.

Vilka dokument bör jag ha koll på?

Det kan vara bra att hålla koll vilka lokala arbetsmiljödokument din institution tagit fram. Vanligtvis är det arbetsmiljöplanen som är det viktigaste. Detta dokument kan vara bra att läsa och kolla igenom då och då för att bilda dig en uppfattning om det som beslutats där följs i praktiken.

SU har ett antal centrala policyer och riktlinjer som behandlar arbetsmiljö och lika villkor. Du kan hitta dem här: <https://www.su.se/medarbetare/anst%C3%A4lld/arbetsmilj%C3%B6-lika-villkor/arbetsmilj%C3%B6>

Det kan vara värt att bekanta sig med arbetsmiljölagen för att ta reda på vilka skyldigheter universitetet har vad gäller arbetsmiljö: <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/lagar-och-regler-om-arbetsmiljo/arbetsmiljolagen/>

Diskrimineringslagen kan också vara värd att bekanta sig med: <https://www.do.se/lag-och-ratt/diskrimineringslagen/>

Notera att du inte behöver ha full koll på alla lagar men det kan vara bra att på ett ungefär veta vilka lagar som berör arbetsmiljön för att veta var man kan leta upp mer information.

Hur får jag input från studenterna om frågor att driva i RALV?

Ditt studenteråd eller doktorandråd fungerar som en samlingsplats för alla studenter eller doktorander vid din institution eller sektion, så fråga på deras möten vad medlemmarna tycker att du ska ta upp. Det kan vara bra att ha en punkt på dagordningen där ni har möjlighet att diskutera och reflektera kring arbetsmiljöfrågor.

Du kan också fråga om ditt studenteråd eller doktorandråd kan ha en workshop eller temamöte om arbetsmiljö. Vi på SUS kansli hjälper gärna till med att hålla workshops om du känner att du behöver hjälp.

Om ditt råd har en athenasida kan du också använda den för att nå ut till studenter. Ett exempel kan vara att skicka ut en enkät till studenterna eller doktoranderna på institutionen. Läger du upp den på athenasidan når du ut till många snabbt. Institutionen kan säkert också hjälpa dig att sprida enkäten. Tips när du gör en enkät är att använda dig av enklare färdiga lösningar såsom google forms, försök att hålla dina frågor så enkla som möjligt då risken för egna tolkningar av frågan då minskar. För att snabbare kunna utvärdera ett material är det en bra idé att använda påståenden som ”jag upplever att XXX är bra på institutionen” och låta den som svarar gradera sitt svar 1-5 beroende på om de håller med eller ej. Avsluta gärna med en ruta som tillåter egna kommentarer, detta gör att medstudenter kan berätta om saker du kanske missat.

Du kan också använda dig av kursrapporterna. En sådan skrivs efter varje kurstillfälle och är en sammanställning av de kursvärderingar som institutionen fått in. Kursvärderingarna brukar innehålla någon fråga om arbetsmiljö och genom att ta del av svaren kan du bilda dig en uppfattning om vilka arbetsmiljö eller lika villkors problem som studenterna upplever. Exempelvis brukar alla kursvärderingar innehålla en fråga om arbetsbelastning och hur många timmar studenterna lägger ned på kursen.

Var kan jag vända mig om jag har frågor?

Till studentombuden: **studentombud@sus.se**

Till kårens huvudstuderandeskyddsombud, Disa Ahlblom-Berg:
ordforande@sus.se

Till studenthälsan: <https://www.su.se/utbildning/din-h%C3%A4lsa/studenth%C3%A4lsan/kontakta-studenth%C3%A4lsan-1.466416>

Tips på vidare läsning!

Arbetsmiljöverket har mycket bra information på sin hemsida: <https://www.av.se/> här hittar du till exempel arbetsmiljöförordningen som är ett komplement till arbetsmiljölagen.

Prevent är en ideell organisation som arbetar både med svenskt näringsliv och de stora fackförbunden i arbetsmiljöfrågor. De har mycket information för skyddsombud och om hur arbetsmiljöarbete fungerar i praktiken på sin hemsida: <https://www.prevent.se/>

Är du ny i RALV kan det vara bra att be om protokoll från tidigare möten för att få en överblick av vilka frågor som de brukar diskutera. Fråga ordföranden i RALV om hen kan skicka dem till dig.

Tips från tidigare RALV-representanter

”Som RALV-representant kan det kännas lite läskigt att framföra synpunkter, frågor och kritik inför en hel institutionsstyrelse. För mig har det hjälpt att gå utanför mig själv och försöka se det som en viktig funktion för studenterna. Varför är det upplagt så här? Hur menar ni nu? Institutionernas funktion och verksamhet är ibland svårbegriplig och det är mitt uppdrag som studentrepresentant att göra den mer förståelig och mindre mystisk. Då måste man våga fråga. Utbildningen är till syvende och sist till för oss studenter!”

Filippa Olli

Representant i RALV vid Institutionen för Socialt arbet

”Som studerandeskyddsombud är jag personligen intresserad av att studenterna trivs och kan studera i en säker miljö. Specifikt kan det vara till synes småsaker som gnisslande dörrar som i förlängningen kan orsaka irritation, till viktiga som att första hjälpen material ska finnas på plats. Som nytt studerandeskyddsombud kan det vara bra att höra med andra studenter om vad de tycker är viktigt eller prioriterar när det kommer till arbets/studiemiljön och den psykosociala miljön men det är också okej att lyssna på vad man själv tycker, ofta är man inte ensam i det man tycker.”

Patrik Tengné

Representant i RALV vid Fysikum

”För att vara redo för ett RALV-möte är det bra om man har läst igenom alla dokument som skickats innan. Detta för att själv känna sig beredd för mötet, men också för att ha tid att ta emot synpunkter från sitt eget studentråd. Om institutionen kommer med en ny handlingsplan som rör studenter kan det vara bra att låta studentrådet läsa det och komma med egna synpunkter. Oftast vill institutionen ha mycket input från sina studenter, och att vara väl förberedd inför RALV-mötena gör att man kan ge en bra input och därmed förbättra studiemiljön utifrån studenternas egna önsknigar.”

Sara Vazquez Usij

Representant i RALV vid Kriminologiska institutionen

Tips från tidigare RALV-representanter

”Här kommer mina bästa tips!

- Kom med synpunkter och ställ frågor! Om du är osäker på hur något fungerar eller vem som bär ansvaret, tveka inte att ta upp det i ditt lokala RALV eller hör av dig till SUS ombud!
- Arbeta systematiskt! Om studenter hör av sig till studentrådet med ärenden är det viktigt att avgöra om och hur ärendet tas vidare - bestäm vem som återkopplar till studenten och vem som hör av sig till institutionen, t.ex. ordföranden i ditt lokala RALV. Hör av dig till SUS kansli om du är osäker.
- Var uppmärksam på aspekter som påverkar studiemiljö och lika villkor på din institution, särskilt under en skyddsround. Det kan gälla såväl den fysiska studiemiljön (t.ex. om institutionen har platser för studier tillgängliga, om studenter upplever att ventilation och ljudnivå fungerar väl, om det på institutionen finns en första hjälpen-låda och om studenter har fått information om SAMIR) som den psykosociala studiemiljön (t.ex. om studenter får kursinformation i tid eller upplever problem med kränkande särbehandling) och tillgänglighetsaspekter (t.ex. om institutionen har tillgång till hiss eller information på engelska).
- Bekanta dig med universitetets inrapporteringsystem SAMIR och Kammarkollegiets olycksfallsförsäkring för alla studenter. Du behöver inte kunna allt i detalj, det viktigaste är att känna till att dessa finns och att vara beredd att informera andra studenter om att dessa finns.
- Hänvisa till universitetets styrdokument, t.ex. Regler för studentinflytande, men även Arbetsmiljölagen (AML) och Arbetsmiljöförordningen (AMF) vid oklarheter. Där står allt om studerandeskyddsombudens mandat. Arbetsmiljöverket har också tagit fram en rad korta broschyrer om arbetsmiljö som kan fungera som inspiration!

Elis Wibacke

Före detta vice ordförande för SUS och huvudstuderandeskyddsombud. Representerar studenterna i centrala RALV